

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל ז'ל"ג ב] [שנעוטה
(א, [ספ"ד] ש"ך לר"ף ל"ג
ע"פ,

מוסף רש"י

לישעם. שאין כל החוטפין
נאמנים לומר שני גולת,
לד"כ אין לך גולת משלם
ואפילו יש עדים (שנעוטה
(ב). ליכא תרי סהדי.
הטפה וליכא למימר מינו
(ג). ליפטריה. ולהחזיר
שהרי אין כאן שני עדים
ומינו דאי צבי אמר לא
הטפה כי אמר נמי דדי
חטפתי נאמן (ד). איכא
חד סהדא. וחטפתי מינו
ואי הוה אמר לא חטפתי
היה לר"ך ליבעט להכחיש
את העד (ה). לישעבט.
שבעה שהעד מחזיקו (ו).
הוה ליה בגולת. והמחזיק
שבעה על פי עד אחד
לר"ך ליבעט על מה שהעד
מעיד להכחיש את העד זה
אינו יכול ליבעט על כך
שהרי מודה הוה לדברי העד
שהטפה והוה מאי צבי אמר לא
שבעה על בגולת צבי לא
שבעות שאינו יכול ליבעט
עליון, אף על כשבעה זה אינו
יכול ליבעט שהרי מודה נמי
(ז). הוה מחזיקי שבעות.
על כחם אם לא להחזיק בה
היה עליו ליבעט שלא חטף,
שאין החוטף נאמן לומר שני
חטפתי, וזו היא שבעה
שהעד מחזיק ליבעט על מה
שהעד מעיד ואינו יכול ליבעט
שהרי מודה לדבריו (ח).

מוסף תוספות

א. למאי דקא מסהדי
סהדי, [א]אפס
לאשבעי ולמיפטריה,
[ד]הר"ך כאילו גול באפי
תרי דלא מהני לי
שבעותה למיפטריה וכו'
ולא משום דהוה ליה גולן
ולא מסרינן ליה מוטא,
קאמר הוה ליה בגולת.
כ"פ. א. ולא מצי
למימר ליה הארץ, שטרך
ברדי מאי בעי. מוס' שבעות
לג: א. דכי תביי כי הוה
זה אמלוח נמי הוה דבתיב
רבעין הוראה בהוה
שבעה דכפריה, ודכי נמי
בעין הוראה בהדי שבעה
דגאנסו. מוס' ב"ק ק.
ד. דכלא שבעה לא היה
חושש להכחיש את העד
ואיכא מינו לא מיפטר
דבר שבעה מבחשיו זה
דאי קשה לו. מוס' שבעות
לג: ד"ה הוה. ה. דשבעות
עד אחד תשלומין ניתנו,
דכי איכא תרי לא מיפטר
מדי תשלומין בשבעה
אלא שלומי משלם, וכי
ליכא אלא חד ספריה
רחמנא מתשלומי ממון
ובלכדי שישבע, והלכך או
ישלם ממון או שבעה,
ועד דמשבע שבעה דעד
אחד, לא מיפטר מניה.
רש"י.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

הכי לדיינוהו דיניי להאי דינא. שאילו היו שנים מעידים אותו שחטף
היינו מחזיקין אותו לשלם שאין אדם נאמן לחטוף דבר מיד חבירו
ולומר שלי אני חוטף אלא"כ יש לו עדים שהעמד ממנו על חזקתו
וזה המוחזק בו אין אדם יכול להוציאו ממנו בלא ראיה והחוטף
ממנו גולן גמור ואי נמי לא היה כאן
עד אחד שחטף כי אמר נמי חטפי
ודידי חטפי מהימן מינו דאי הוה
צבי הוה אמר לא חטפי שהרי אנו
רואים אותו מוחזק בזממון אי נמי
כי איכא חד (ב) שחטף אילו היה זה
מכחישו לומר לא חטפתי היה נשבע
שלא חטף להכחיש העד דעד אחד
קס הוה לשבעה וצ"ג דריס הללו
היה הדין פשוט אבל הכא דליכא עד
אחד שחטף וזה אינו מכחישו אלא
מודה שדאי חטף ודידיה חטף היכי
לידינו דיניי להאי דינא: לישלם.
דהא מודי שחטף ולא כל הימנו של
חוטף לומר שלי חטפתי שהעמד
ממנו על חזקתו: ליכא פרי סהדי. דחטף וצמיגו דאי צבי למימר לא
חטפתי מהימן נמי למימר ידי חטפי: ליפטריה. (א) משום האי
מינו איכא חד סהדא ואי אמר לא חטפי הוה צבי אישטבועי
להכחיש את העד: ליבעט. את השבעה שהעד מחזיקו אינו יכול
דהא מודי דחטף והעד מחזיקו ליבעט שלא חטף להכחיש את העד
דכי משמע קרא (דברים טו) לא יקום עד אחד בזה"ש לכל עון ולכל
חטאת וגו' לשלם ממנו שהוא כופר והעד מחזיקו לא יקום אבל קס
הוה לשבעה להכחיש את העד שלא חטף בזממון זה וגבי הך
שבעה פסול (ו) בגולן אלא כל שבעות דהא לית ליה למימר ליבעט
דדידיה חטף שאין זו שבעה המוטלת עליו ולמפטריה בלא כלום
אי אפשר שהרי הורע כמו של מינו: א"ל רבי אבא הוה. ליה האי
חוטף כו'. וה"נ איכא למימר כי האי גוונא כי הוה תרי סהדי דלכלה
שני חזקת מוקמינן לה כי צידא דלוקח ליכא סהדי דלכלה שני חזקת
מפקינן לה מיניה ומהדרינן למרה איכא חד סהדא דלכלה שלם
שנים ליבעט דעד אחד לשבעה קס אפי' לא הוה קרקע לא
משבעין ליה על מאי דאסהדי סהדא דלא כפר ליה אלא מודי ליה
הס. דבר' אבא הוה חד סהדא לאורועי לחוטף קאמי דהא מסהדי
ציה שחטף והורע כמו של מינו דחוטף ומחזיקו שבעה וממוך שלא
יכול ליבעט משלם דאילו אתא חד סהדא שבעה כמותו שראויה שחטף
מפקינן לה מיניה דחוטף הוה חושיל לו שבעה אפי' אם יוכל ליבעט:
הס. דין קרקע הוה סהדא לסיועי (א) ציה קאמי שבעה
שהחזיק בה שלם שנים וזה דאי איכא חד סהדא אחרינא עם זה
מוקמינן ליה צידא דמחזיק והיאך תאמר שעל יד עד זה יחזיק
שבעה וממוך שאינו יכול ליבעט משלם והרי לא צא להורע כמו ומ"מ
זה יפסיד הקרקע שהרי אין לו עדי חזקה: אלא אי דמיא (א) לנסכא
דרבי אבא נחד סהדא ולתרתין שני ולפירי. כגון ראובן דתבעיה
לשמעון וא"ל גולתה לארעאי ואכלת פירותיה שנתים וא"ל שמעון
וצנתה ניהלי וית (א) לשמעון עדי חזקה דדינא הוה לאהדורי ארעא
למרה מכין דלית ליה עדי חזקה ולפירי משמע דצניניה קבלתניה
דקי"ל הפה שאסר הוא שהתיר ואע"ג דמהדר לה לארעא פירי לא
מהדר דהא ליכא סהדי דאכלי הפירות ומיגו דיכול למימר לא אכלי כלל
יכול למימר נמי אכלי צניניה וית ליה עלה אלא שבעה אלא אי איכא
סהדי דאכל פירי תרתין שני מחזיקין ליה להדורי אפי' פירי כרז נחמן
דאמר [ג:] הדרא ארעא והדרי פירי ואייתי ראובן חד סהדא דאכל פירי
תרתין שני וכגון שבעה שלא אכל כי אם צ' שנים דלאו לסיועי לשמעון
קאמי אמר שמעון אין אכלי ודידי אכלי שקניתי הקרקע והפירות אפס
לא נזהרתי בשטרך הא הוה דאיכא לדמויי לדרבי אבא דלמרינן היכי
לידינו דיניי להאי דינא נחזיקיה להדורי פירי ליכא תרי סהדי
דלכלניהו ואי משום דאורי הא טעין ואמר ידי אכלי וכה"ג ליכא
הודאה לחזיקיה ויפטריה צמיגו הא איכא חד סהדא דאמר דלכלניהו
לפירי תרתין שני ואינו יכול לכפור בצברי העד ליבעט נחזיקיה
שבעה בעד אחד דאי הוה תרווייהו מחזיקי ליה ממנוא וכ"מ שנים
מחזיקין אותו ממנו אחד מחזיק אותו שבעה (א) אמר' עד אחד לשבעה
אמי היכא דקא כפר צמיגו דאמי סהדי (א) סהדא חד הוה דמשמע דלא
היו דברים מעולם אבל הכא הא קא חטף דאכל אלא טוען ידי

אמר (א) ההוא דלחא לקמיה דר' אמי כו' אמר לפניו רבי אמי רבי אבהו אומר כן הכי א"ר יוחנן כו' ומ"מ חבירו היה ולפי שהיה גדול ממנו
קורוהו רבי ולפי שחזקיה היה צא ר' אמי לפניו ליטול עצה ממנו וא"ל זיל שקול לנפשי: ובר' המחזיק שבעה ואינו יכול ליבעט משלם.
צ"ל כל הנשבעין (שנעוטה דף מו. וספ"ד) תנן חשודים שניהם על השבעה חזרה שבעה למקומה דברי ר"מ ורבי יוסי אומר יחלוקו ומפרש התם
רבותינו שצ"א (א) רבי אבא למקומה למחזיק לה ואמר רבי אבא והשתא רב נחמן דפסק התם כרבי
יוסי (א) ועובדא עבד כרבי יוסי יחלוקו לית ליה לר' אבא וקשה לר"י דלמרינן בפרק השואל (ב"מ דף טז. וספ"ד) בגמ' דהשואל את הפירה לימא
מיהו מיובמה דרב נחמן דאמר מנה לי בידך והלא אומר איני יודע פטור ומשני מתני' בשם עסק שבעה צניניה דכרזא דאמר רבא מנה

לד. חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

אזי דלא דמי לדרבי אבא דהכא חד סהדא לסיועי קאמי בין לקרקע
בין לפירות שהרי הוה מעיד שגם הקרקע שלו והא דלמרינן
במסקנא אלא אי דמיא (א) לדרבי אבא נחד סהדא לתרתין שני ולפירי
לא הוה לר"ך למינקט ולפירי כיון דעד השתא נמי לא איירי אלא בפירי
אלא אגב תרתין שני נקט נמי נחד
סהדא ולפירי:

הו"י מחזיק שבעה ואינו יכול
ליבעט. שהרי מודה (א) וא"ל
וליהמניה שבעה צמיגו דאמר ידי
חטפי (א) צמיגו דאי צבי אמר לא חטפי
וכי תימא דהא לא חשיב מינו דהא
אם אמר לא חטפי היה חשיב שבעה
דלמרינא לא היה דהא אמר בהמוכר
את הבית (למקן דף ע. וספ"ד) המפקיד
אצל חבירו בשטר נאמן לומר
החזרתיו לך שבעה מינו דאי צבי
אמר נאנסו דהוה נאמן שבעה אע"ג
דנאנסו איכא שבעה דלמרינא
ומיהו לפי ר"ת דפירש שבעה דנאנסו

דהתם היא מדברין דלא מחזיקי שבעה דלמרינא אפילו צנאנסו אלא
היכא דאיכא הודאה במקנא (א) אמי שפיר וליכא למימר נמי דהאי לא
חשיב מינו דלא הוה חזקת למימר לא חטפי להכחיש את העד או משום
שירא שלא יפסולוהו לעדות העד ובעל הנסכא דלמרינא בפרק זה בורר
(סנהדרין דף קה). דבעל דבר מהימן למימר [לדידי חזקת דרבינא]
דהא משמע דאי לאו דעד מחזיקו שבעה היה פטור והיינו על כרחך
צמיגו דאי לאו מינו לאו כל כמיניה למימר ידי חטפי דהא כי איכא
תרי סהדי משלם ואינו נאמן לומר ידי חטפי ואומר ר"י דודאי אם
לא היה העד מחזיקו שבעה היה נאמן צמיגו דאי צבי אמר לא
חטפי שיכול להעיד פניו להכחיש את העד בלא שבעה אבל השתא
דמחזיקו שבעה לא מהימן שבעה ע"י מינו (א) שהיה יכול להעיד
פניו וליבעט דבר שהעד מכחיש (א) אבל קשה אי ליכא מינו מאי טעמא
דבר ושמואל דפליגי בפרק כל הנשבעין (שנעוטה דף מו. וספ"ד) ארבי אבא
ופטרי נסכא דלית לה מתוך שאינו יכול ליבעט משלם והשתא אמאי
פטרי והא פשיטא דאינו נאמן לומר ידי חטפי בלא מינו דכפריש' לעיל
לכך נראה כמו שפי' ריב"ז דודאי הוה מינו ולהכי פטרי רב ושמואל
דנאמן שבעה צמיגו דאי צבי אמר לא חטפי ור' אבא כפר אע"ג דלית
ליה מנו מייד דיון דליכא אחד המחזיקו שבעה מן המורה כן הוה הדין
שיבעט להכחיש את העד או ישלם ואין מועיל לו מינו ליפטרי (א) וא"ת ור'
אבא היכי מפיק ליה צ"ל כל הנשבעין (ספ"ד) מדכתיב שבעה ה' תהיה בין
שניהם ולא עדי היורשין דאמר ליה מנה לאבא ציד אצין ואמר מחזיקין
דענא דמחזיקין לא דענא דדינא התם מדליתטרי קרא למיפטרי יורשם
ש"מ צנאני כה"ג מחזיקי אלמא מחזיק שבעה ואינו יכול ליבעט
משלם והכי דייק מינה אנסכא התם דאי משלם דליכא מינו אלא
הכא דאיכא מינו מנא לן דמשלם וגרסא לר"י דרבי אבא לא הוה
טעמיה מקרא אלא מסבא צעלמא דמפרש והא דקאמר התם כוותיה
דר' אבא מסתברא מדתני ר' אמי שבעה ה' תהיה בין שניהם ולא
בין היורשין קרא למיפטרי יורשם אתא ולא לחייב האב והא דקאמר
התם רב ושמואל ה"ל שבעה ה' וגו' מאי דרבי ציה לר"ק ביון דבבא
כנה"ג פטרי אתא איטטרי קרא למיפטרי יורשין וז"ל ר' אבא דלמרינא
בזהכות (כתובות דף פה. וספ"ד) גבי אצמי צריה דר' אבא דהוה מסקי
ציה וזו צי חוואי כו' מתוך דיכיל למימר להד"ס יכיל למימר
סטרלא איירי צמר דתקון רבנן שבעה היסא דלא הוה השליט
עד דנוגע בעדות הוה כיון דחזי שבעה היסא דאי קודם דתקינו
רבנן שבעה היסא הוה השליט עד גמור דנאמן לומר למלוה פרעתי
מינו דאי צבי אמר אהדריניהו ללוה דלמרינא צריה האיש מקדש (קדושין
דף מג.) וכו' דליכא עד היכי מהימניה צמיגו דלמרינא דהוה ליה
מחזיק שבעה וממוך שאין יכול ליבעט משלם דלמרינא הכא:

ה"ה יתיב רבי אבא קמיה. משמע דר' אבא היה תלמידו
של ר' אמי וקשה דלמרינא צ"ל כל הנשבעין (שנעוטה דף מו. וספ"ד) אמי
רבותינו שצ"א (א) אמר חזרה שבעה למחזיק לה ואמר התם דרבותינו
שצ"א היינו ר' אבא ואור"י דאשכחן צ"ל חזית (שם דף קמו.) דקרי
רב לרב כהנא ולרב אמי רבותינו אף על גב שהיו תלמידיו אבל קשה
לר"י דבאלו מציאות (ב"מ דף כד.) אמר דר' אבא אשכח פירותי שחוטות
אחא לקמיה דר' אבא אלא א"ל זיל שקול לנפשי ואפי' ספרים דגרסינן התם
ר' אמי אתא לקמיה דר' אמי נחא טפי אף על גב דרבי אמי היה
גדול מר' אמי דכ"מ מוזכר ר' אמי קודם ר' אמי וצניחא (גיטין
דף נד.) אמר (א) ההוא דלחא לקמיה דר' אמי כו' אמר לפניו רבי אמי רבי אבהו אומר כן הכי א"ר יוחנן כו' ומ"מ חבירו היה ולפי שהיה גדול ממנו
קורוהו רבי ולפי שחזקיה היה צא ר' אמי לפניו ליטול עצה ממנו וא"ל זיל שקול לנפשי: ובר' המחזיק שבעה ואינו יכול ליבעט משלם.
צ"ל כל הנשבעין (שנעוטה דף מו. וספ"ד) תנן חשודים שניהם על השבעה חזרה שבעה למקומה דברי ר"מ ורבי יוסי אומר יחלוקו ומפרש התם
רבותינו שצ"א (א) רבי אבא למקומה למחזיק לה ואמר רבי אבא והשתא רב נחמן דפסק התם כרבי
יוסי (א) ועובדא עבד כרבי יוסי יחלוקו לית ליה לר' אבא וקשה לר"י דלמרינן בפרק השואל (ב"מ דף טז. וספ"ד) בגמ' דהשואל את הפירה לימא
מיהו מיובמה דרב נחמן דאמר מנה לי בידך והלא אומר איני יודע פטור ומשני מתני' בשם עסק שבעה צניניה דכרזא דאמר רבא מנה

עין משפט
גר מצוה

בז א מיי פ"ד מהל' טוען
הל' ח ופ"ד מהל' גולת
הל' יד סמט עשין לא טוען
ח"מ ס' פה שפיר יו וסי'
סמט עשין ד' וספ"ד:
בז ב ג מיי פט"ו מה'
טוען הל' ס סמט עשין
לא טוען ח"מ ס' קמה
ספ"ד ד' ונרד אלפס שטועט
פ"ו דף ע"ז:

הנהרות הב"ח

(א) גב' ורבי אמי:
(ב) שביב' ד"ה היכי וכו'
מד עד שחטף: (א) ד"ה
(א) ליפטריה מלשום משום הא'
(ב) מינו: ד"ה ליבעט וכו'
פסול הוה בגולן אלא כל
שטעות דהא ליכא למימר
(א) ליבעט: (א) ד"ה הכא וכו'
לפועי ליה קאמי: (א) ד"ה
אלא אי דמתיב נסכא וכו':
(א) ב"ה וית ליה לשמעון
(א) בא"ד צמאי
(א) דמפקיד חד סהדא התם
הוא דמשמע: (א) ד"ה
(א) ד"ה (א) ד"ה הוה
ימיב וכו' (א) ד"ה הוה
הוא (א) ד"ה וכו' וכו'
ומפיקה התם דמתיב שצ"א
דלמקומה ל"ל ותיבות ר'
אלא נתקן: (א) בא"ד כו'
יוסי ועבד ועבדא כו' יוסי:

רבינו גרשום

ליכא תרי סהדי. דמסהדי
דחטפה מניה: לישעבט.
דדידיה אלא הוה אלא
אלא עד א'. לא מצי
למישעבט. הוה מודי
החטפה וה"ל בגולן: הוה
ימיב וכו' (א) ד"ה הוה
ע"פ מחזיק שבעה ע"פ
עד אחד ואינו יכול ליבעט
משלם. וכי היכי דהכא
לא הוה אלא חד סהדא
ואוקמה בדיא תרובת ה"נ
הוה ארעא דלית בה אלא
חד סהדא נוקמה בדיא
תרובת א"ל (ר' אמי) [אביין]
מי דמי התם חד סהדא
דאיתיה תרובת לאורעי להאי
חוטף ולהחזיקו קאמי דלא
נאמן אלא שבעה ואי
הוה סהדא אחרינא בהדיא
מפקינן ליה מינה לגמרי
וחכא חד סהדא דאיתיה
תבע לסיועיה אתי דמסהדי
כוותיה דאכלת שני חזקה:
אלא אי בעית לדמינהו לר'
אבא לחוד סהדא ולתרתין
שני ולפירי: כגון דאמר
ליה מאי בעית בהאי ארעא
אמר ליה מינך זבינתה
ואכלתה שני חזקה ואול
ראיתיה חד סהדא ואמר
דאכלתה תרתין שני ולא יותר
דלחשאה האי סהדא מרע
לחזיקי אי אב דאמר אכלה
תלת שני אב לא ובנה
מינה אלא לפירות יד בה
כדון אריס למחצה ולשליש
ולרביע דמחזיקי ומרע
ליחבוריה והיינו דרומא דחד
סהדא דנסכא דמרע לתבע
ומש"ה נמי האי סהדא
דמחזיקי ליה משו ליה
בגולן ומתוך שאינו יכול
ליבעט שאין נשבעין על
הקרקעו מחזיק הקרקע: